

TÜRKİYE AYDINLARIYLA DAYANIŞMA GİRİŞİMİ

HABER BÜLTENİ

Mart 1987. Sayı: 8

Yeni Ceza Yasası ön tasarısı geniş tepkilere yol açtı

- **Yeni Ceza Yasası ön tasarısı otoriter sistemi korumayı amaçlayan, kişi özgürlüklerini kısıtlayan, basın özgürlüğünün özünü yok eden değişiklikler içeriyor.**

3 Şubat 1987 günü kamuoyuna resmen açıklanan yeni Ceza Yasası ön taslağı, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Gazeteciler Sendikası gibi kuruluşlar, Türkiye'nin önde gelen hukukçuları ve muhalefet partileri tarafından tepkiyle karşılandı. Ceza hukuku Prof. Çetin Özek, TCK ön tasarısını, "Demokrasi kurallarıyla bağdaşmayan, otoriter, yürütmeye üstünlük tanıyan, kişi özgürlüklerini kısıtlayarak devleti korumayı amaçlayan, anayasal sistemle uyumlu siyasal suçlar düzenlemiş, düşünce suçlarını yaygınlaştırmıştır," diyerek eleştirdi.

SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, taslağın çağdaşlıktan uzak bulunduğunu halka, "40 satır mı, 40 katır mı?" uygulaması getirdiğini söyledi. TCY taslağıyla sağ eylemcilere, uyuşturucu madde kaçakçılarına ve fuhuşu teşvik konularına af getirilmek istendiğini de belirtti.

TGS Genel Bşkanı Oktay Kurtböke, yeni Ceza Yasası tasarısında basına getirilmek istenen yeni sınırlamalarla ilgili olarak yaptığı açıklamada, "İlk bakışta tasarıdaki basına yaklaşım, ülkemizi yönetenlerin kafa yapısını yansıtıyor. Okumayan, tartışmayan, sadece kendisine verilenle yetinen bir toplum yaratılmak için var güçleriyle çalışıyor," dedi.

Tasarıyı değerlendiren Adalet Bakanı Sungurlu ise, "Düşünce suçları olmalı" diyerek 141, 142, 163. maddeleri desteklediklerini belirtti ve "Biz iktidar olarak tavrımızı koymuşuz" dedi. İhbarcıların cezalarında indirim yapılmasını, suçluların eşkallerini emniyete bildiren ya da yakalanmasında yardımcı olan yurttaşları parayla ödüllendirmeyi getiren maddeleri savundu.

8. sayfamızda Av. Turgan Arınır'ın yeni Ceza Yasası ön taslağı hakkında bir yorumunu bulacaksınız.

Aziz Nesin, Cumhurbaşkanı Evren'e dava açtı

Ancak dava mahkeme tarafından reddedildi

Bilar. A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Yazar Aziz Nesin, Cumhurbaşkanı Kenan Evren aleyhine 5 Şubat 1987 tarihinde, Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 500 bin liralık tazminat davası açtı. Nesin davanın, Evren'in 28 Mayıs 1984'te Manisa'da yaptığı konuşma sırasında, kendisine "vatan haini" diyerek ağır biçimde hakaret etmesi sonucu ortaya çıkan manevi zararın giderilmesi amacıyla açtığını söyledi. Basın açıklamasında A.Nesin devamla, "Yurttaşın Cumhurbaşkanına hakaret etmesi suçsa, Cumhurbaşkanının da yurttaşa hakaret etmesinin bir suç olduğunun anlaşılmasını istiyorum." dedi.

Aziz Nesin'in Cumhurbaşkanı aleyhine dava açılmasını talep eden dilekçesi 9. Asliye Mahkemesi tarafından reddedildi. Gerekçe olarak, cumhurbaşkanlarının "vatan hainliği" dışındaki suçlardan dolayı yargılanamayacakları gösterildi.

Aziz Nesin'in avukatı Emin Değer hakkında, söz konusu dava dilekçesinde Cumhurbaşkanına hakaret ettiği gerekçesiyle Ankara Basın Savcılığınca soruşturma açıldı. Dava dilekçesindeki ifadelerinin yanısıra Emin Değer'in basına yansıyan konuyla ilgili sözleri de soruşturma nedeni olarak gösterildi.

TÜRKİYE BARIŞ DERNEĞİ 10 YAŞINDA

- Barış Derneği yöneticileri 1980 askersel darsel darbesinden bu yana süren yargılamada 3. kez Askeri Mahkeme önünde
- 10. kuruluş yıldönümünde Avrupa'da "Türkiye Barış Derneği" ile dayanışma yükseliyor.

Yazısı 11. sayfada

İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı 149 kişinin işkence ve cezaevi koşulları nedeniyle yaşamını yitirdiğini açıkladı

"1986 Temmuzunda kuruluş hazırlıklarını yaparak tüzel kişilik kazanan "İnsan Hakları Derneği", 6-7 ay içinde yurt içinde ve yurt dışında etkinliklerinden ötürü önemli bir kimlik kazandı. Ne var ki, kendini İçişleri Bakanlığına bir türlü beğendiremedi.

Dışardan gelen resmi, yarı resmi tüm kuruluşlar derneği ziyaret ediyorlar. Son olarak Türkiye'ye gelen Balfe de dernek yöneticileriyle görüşerek, Türkiye'de insan hakları konusunda bilgi aldı.

İnsan Hakları Derneği'nin merkezi Ankara'da Konur Sokak 15/3'te. Yürütme Kurulunda şu kişiler bulunuyor: Başkan Nevzat Helvacı, Genel Sekreter Akın Birdal, Genel Sekreter Yardımcısı Ayukut Başçıl. Yönetim Kurulu üyeleri: Nuri Karacan, Gülten Akın, Ibrahim Açan, Bekir Doğanay, Şazimet Sülekoğlu, Erbil Tuşalp."

İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı'nın, Dernel Tüzüğünün ikinci kez geri çevrilmesiyle, işkence ve kötü cezaevi koşulları nedeniyle 149 kişinin yaşamı yitirmesiyle ilgili önemli basın açıklamalarını aynen veriyoruz.

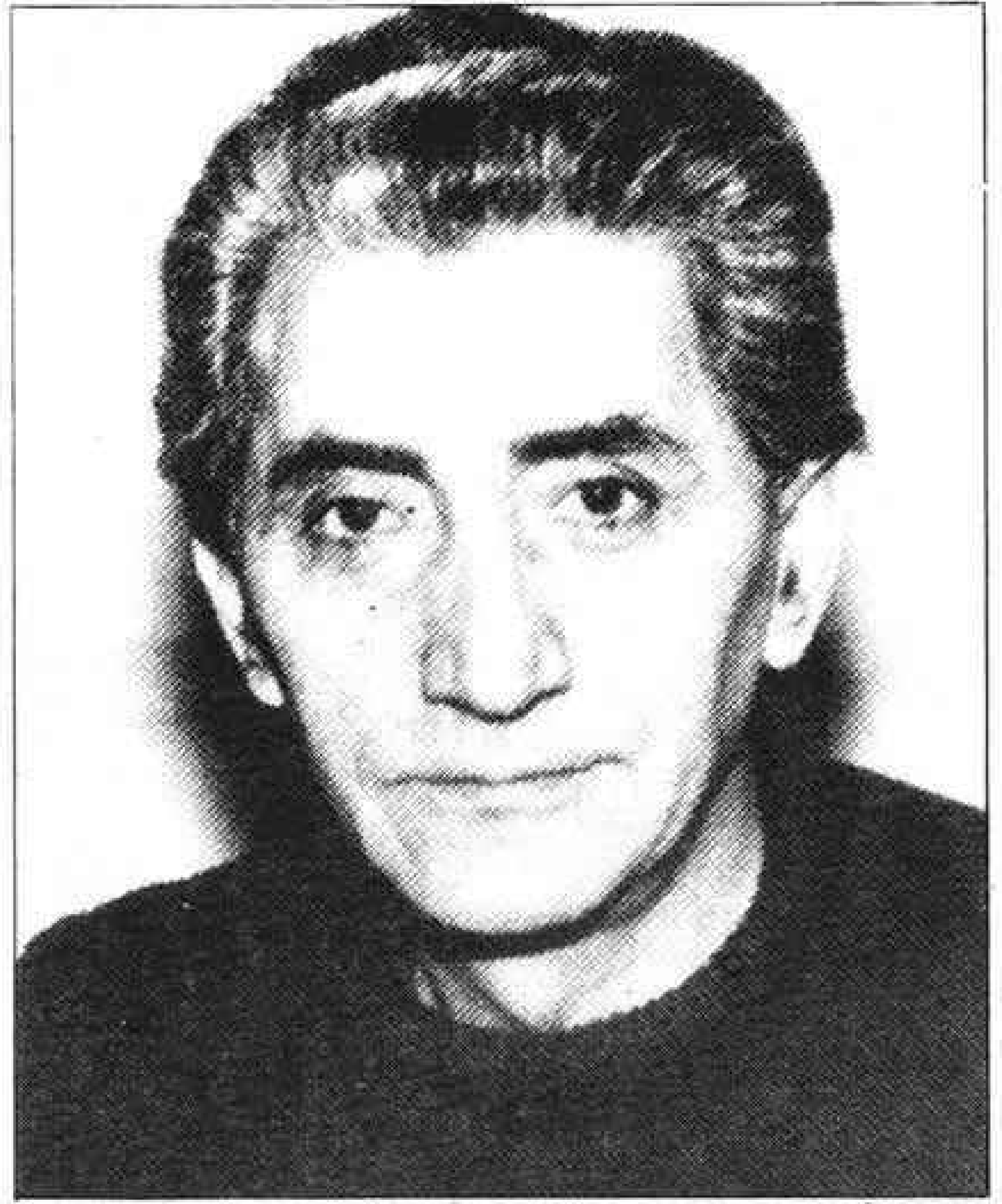
İNSAN HAKLARI DERNEĞİ GENEL BAŞKANI NEVZAT HELVACI'NIN BASIN TOPLANTISI METNİ...

İçişleri Bakanlığı, ikinci kez tüzüğümüzün değiştirilmesini istemiştir. Değişiklik isteği, dernek amacının açık ve belirli olmadığı, derneğin devlete ilişkin bazı yetkileri kullanmak isteyebileceği, siyaset yapabileceği ve faaliyetlerinin her an yasaklanmış biçimlere dönüşebileceği gibi gerekçelere dayandırılmıştır.

Bakanlığın her iki yazısından, işlevi insan haklarını savunmak olan bir derneğin kurulamayacağı anlamı çıkmaktadır. Uzman hukukçularca özenle hazırlanan tüzüğümüzde yer alan amaç ve etkinliklerin yasaya aykırı hiçbir yanı yoktur. Devletin görevi, hak ve özgürlüklerin kullanılmasını güçleştirmek değil kullanabilmesinin koşullarını hazırlamaktır. İleride suç işlenebilir kuşkusuyla, anayasal bir hakkın kulllanılmasını engellemek, hukuka uygun bir yol değildir. İnsan Hakları Derneği bir suç işleme örgütü değildir ve etkinliklerini hukuk içinde sürdürmeye kararlıdır.

İçişleri Bakanlığının tüzüğümüzle ilgili yazılarını görüşmek üzere toplanan İnsan Hakları Derneği kurucular ve temsilciler kurulları bu tutumun, dernek kurma hakkının önemli bir ihlali olduğu görüşüne varmıştır. Bu nedenle, ülkemizde insan haklarını savunan bir derneğin kurulup kurulamayacağı sorusunun yanıtını beklemektedir.

13.1.1987
Ankara

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ GENEL MERKEZİ'NDE 12 ŞUBAT TARİHİNDE DÜZENLENEN BASIN TOPLANTISINDA DERNEK BAŞKANI NEVZAT HELVACI, İŞKENCE SONUCU ÖLDÜRÜLEN KİŞİLERLE İLGİLİ LİSTEYİ AÇIKLADI

Baskı, İşkence ve Cezaevi Komisyonumuz, işkence ile öldürülenler, ölüm nedenleri intihar olarak açıklanan kişiler, işkence sonrası cezaevlerinde gerekli önlemler alınmadığı için ölen kişiler, çatışmada ölü olarak ele geçirildiği iddia edilen kişi ler, cezaevlerinde ölüm orucu sonucu ölen kişilerle ilgili bir rapor hazırlayarak Yönetim Kurulu'na sunmuştur.

Yönetim Kurulu'muz bu raporun kamuoyuna açıklanmasına ve ilgili yerlere gönderilmesine karar vermiştir.

Resmi makamlarca gözaltına alındıktan sonra ölüm nedenleri intihar olarak açıklanan 24 kişi,

Emniyet Müdürlüklerinde, karakollarda ve cezaevlerinde işkence sonucu ölen 97 kişi,

İşkence sonrası gerekli tedavilerin yapılmaması ya da tedaviye geç başlanılması sonucu ölen 14 kişi,

Resmi açıklamada çatışmada ölü olarak ele geçirildiği iddia edilen 4 kişi,

Cezaevlerindeki kötü koşulları ve insan onuruna yakışmayan uygulamaları protesto amacıyla başlattıkları ölüm orucu sonucu ölen 10 kişi,

olmak üzere toplam 149 kişi çeşitli biçimlerde yaşamını yitirmiştir.

Bunlar bizim komisyonumuzun belirleyebildiği isimlerdir. Bu liste yaşamını yukarıda açıkladığımız biçimde yitirenlerin tamamı olmadığı, eksikler taşıdığı kanısındayız. Bu liste dışında elinde belge ve bilgi bulunanların derneğimize başvurmalarını istiyoruz.

Bu olayların bazıları hakkında soruşturma açılıp sorumlularının mahkum olduğunu biliyoruz. Ancak bazıları hakkında soruşturma açılıp açılmadığını bilmiyoruz. Soruşturması yapılmamış olanlar hakkında ivedilikle soruşturma açılmasını ve sorumluların yargı organı önüne çıkarılmasını istiyoruz.

İşkencenin önlenmesi için daha etkin ve ciddi önlemler alınması gereğine inanıyoruz. Yargıtay işkenceden devletin de sorumlu olduğu yolunda yeni bir karar vermiştir. Böylece işkence suçunun bireysel bir suç olmadığı ortaya çıkmış bulunmaktadır. İşkencenin bir sorgulama yöntemi olarak uygulanmasına son verilmesini istiyoruz.

Kamuoyunun bilgisine sunuyoruz.

İnsan Hakları Derneği Başkanı
Av. Nevzat Helvacı

Aziz Nesin'in mahkeme dilekçesinden alıntılar

ANKARA ASLIYE HUKUK MAHKEMESI
SAYIN HAKIMLIĞINE

Davacı : Aziz Nesin (Mehmet Nusret Nesin)
Vekili : Av.M.Emin Deger
Bayındır Sokak No. 25/10 Kızılay/ANKARA
Davalı : Kenan EVREN-DEVLET BAŞKANI
Cumhurbaşkanlığı Köşkü, Çankaya-ANKARA
Dava Konusu : Davalının, Manisa'da yaptığı 26/5/1984 günlü konuşmasında, müvekkile vatan haini demek sureti ile ağır şekilde hakaret etmesi sonucu meydana gelen manevi zararımızın giderilmesi.
A ç ı k l a m a : 1. Müvekkil Aziz Nesin, Türk ve dünya edebiyatında yeri olan ünlü bir yazardır. Şimdiye değin Türkiye'de

4. Cumhurbaşkanının Sorumluluğu, Sorumsuzluğu Konusu:

Genelde devlet başkanlarının vatan hainliği dışında başka bir suçtan sorumlu olmayacakları düşüncesi yaygındır. Oysa, konu 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarının ilgili hükümleri açısından incelendiğinde, Devletbaşkanlarının da kişisel eylemlerinden dolayı sorumlu oldukları sonucuna ulaşılır. Bu sorumluluk, 1924 Anayasası'nda açıkça yer almıştır.

1924 Anayasası'nın 41. maddesinde:

"Reisicumhur'un hususatı şahsiyetinden dolayı mes'uliyeti lazım geldikte işbu Teşkilatı Esasiye Kanunu'nun masuniyeti teşriiyeye taalluk eden 17. maddesi mucibince hareket edilir." denilmektedir. Yani, Cumhurbaşkanının kişisel eylemlerinden dolayı sorumluluğu vardır ve bu sorumluluk milletvekillerinin dokunulmazlığı gibi bir dokunulmazlık şemsiyesi altındadır. Ancak meclis isterse, milletvekilleri gibi, cumhurbaşkanları hakkında da soruşturma açılabilir.

1961 Anayasası'nın konuya ilişkin 98. md.si sorumsuzluğu, 99. md.si sorumluluğu gösterir. Sorumsuzluğu görevi ile ilgili işlerden dolayıdır. Maddede görevi ile ilgili olmayan işlem ve eylemlerden dolayı sorumsuz olduğuna ilişkin bir hüküm yoktur. Dolayısıyla konuyu, 1924 Anayasası geleneği ile birlikte yorumladığımızda, elbette Cumhurbaşkanı'nın da kişisel sorumluluğunun bulunduğu sonucuna ulaşılır.

Konu, 1982 Anayasası'nda 105. madde de **"sorumluluk ve sorumsuzluk hali"** başlığı altında düzenlenmiştir. Burada da, Cumhurbaşkanı'nın görevi ile ilgili işlerden dolayı sorumsuzluğunun sözkonusu olduğu görülür ve elbet görevi ile ilgili olmayan işlemlerden dolayı bir anayasa gereği olarak, sorumluluğu olduğu sonucuna ulaşırız.

Şimdi burada şu soruya da yanıt aramak gerekir. Cumhurbaşkanı herhangi bir kişiye ya da yurttaşa hareket edebilir mi? Görevi içinde insanları küçük görmek, aşağılamak, horlamak, hakaret etmek var mıdır? Elbet bu soruya kimse evet diyemez, vardır diyemez. Bir de Cumhurbaşkanı'nın andı vardır. Bu andı okuduğumuzda Cumhurbaşkanı'nın **"İnsan haklarına dayanan demokrasi ve hukuk devleti ilkelerinden ve tarafsızlıktan ayrılmayacağına"** yemin ettiği görülür. Şimdi bu yeminle, eylemleri demokrasi ve insan haklarına dayalı bir rejim istemek olan kişilere vatan hainliğini yakıştırması nasıl bağdaştırılacaktır? Davalının bu eylemiyle en azından yeminine aykırı davrandığı görülmektedir. Konuşmasının bütünü okunduğunda dilekçeyi imzalayanlara karşı kindar bir tutum içinde olduğu, yurttaşlar arasında ayırım yaptığı ve tarafsızlığını koruyamadığı, yeminiyle uyması gerekli ilkelere aykırı davrandığı görülür.

Böylece davalının en azından yeminine uygun davranmamış olduğu ve ağır kusurunun bir başka yönden de kanıtlanmış bulunduğu anlaşılmış bulunmaktadır.

Davalı Kenan Evren'in Devlet Başkanlığı sorumluluğunu sorumsuzluk olarak anlamak ve bu zırha bürünerek müvekkil Aziz Nesin'e ve öteki dilekçecilere katlanılmasına olanak bulunmeyen vatan hainliği suçlamasıyla hakaret etmek istediği açıktır. Bu nedenle davamız haklıdır ve yerindedir.

Okuyucunun — Soyadı: YÜCEER — Adı: CENGİZ — Yer no — Kons no
Kitabın — Yer Numarası: Yıl 1977 / Harf AD / Numara 4998
Yazarı: RAN, NAZIM HİKMET
Adı: MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARALARI
Tarih: 22/01/1987 — İmza
NOT: Kitap Harfleriyle Doldurunuz.

"Nazım Hikmet'in yazmış olduğu kitapları vermemiz yasaktır."

Okuyucunun — Soyadı: YÜCEER — Adı: CENGİZ — Yer no — Kons no
Kitabın — Yer Numarası: Yıl 1972 / Harf AQ / Numara 4937
Yazarı: RAN, NAZIM HİKMET
Adı: SEÇME ŞİİRLER
Tarih: 22.01.1987 — İmza
NOT: Kitap Harfleriyle Doldurunuz.

Okumamak serbesttir

8-14 Şubat tarihli "Yeni Gündem" dergisinde yukardaki başlıkla yer alan ilginç yazı 1980 sonrasında kütüphanelerdeki okuma oranlarının nasıl düştüğünü, 1984'den sonra siyasal ortamın görece yumuşamasıyla kitaba ilginin artmaya başladığını kimi yüksek okullarda kitaplık bile bulunmadığını, üniversitelerdeki mevcut kitaplıkların ise öğrencinin ihtiyacını karşılamaya yetmediğini, ABD'deki üniversite kütüphanelerindeki kitap sayılarıyla da karşılaştırarak veriyor. Yazı, kitap, kültür düşmanı iktidarın kamyonlar dolusu yayını imha ettirdiği, üç yıl içinde siyasal ortamın yumuşadığı dönem diye nitelenen dönemde bile- 240 yayın hakkında toplatma kararı çıkartıldığı ortamda bilim-kültür yaşamımızın bir başka göstergesi olarak kitaplıkların durumunu sergiliyor.

"Yasak kitap" olgusunun kütüphanelere yansımasına ilginç bir örnek olarak yazıdan bir bölümü aktarıyoruz:

"Gerçi Milli Kütüphane'ye girmeyen yayın yoktu ama, okuyucu neye izin verilirse onu okumak zorundaydı. Savcının yasakladığı yayınları kamu hizmetine sunmak da yasaktı. O nedenle de yapılan araştırmanın nereye ve ne için yapıldığı konusunda kütüphane yetkililerine bilgi vermek ve izin almak zorunluydu.

Kimi zaman bu yasak kavramı tüm kitapçılarda satılan kitaplara kadar uzanıyordu. Cengiz Yüceer, 22 Ocak günü bu duruma tanık oluyordu. Yüceer, Milli Kütüphane'den iki tane kitap almak için gerekli fişleri doldurup görevliye veriyordu. İstenilen kitaplar Nazım Hikmet'in Memleketimden İnsan Manzaraları ve yine Nazım Hikmet'in Seçme Şiirleri'ydi. Ancak Yüceer, istediği kitaplar yerine şu yanıtı alıyordu: "Kardeşim Nazım Hikmet'in yazmış olduğu kitapları vermemiz yasaktır." Bu arada Valâ Nurettin'in yazmış olduğu Bu Dünyadan Nazım Geçti adlı kitap okuyucuya veriliyordu; açıklaması ise görevliye göre gayet basitti: "O kitabı Nazım Hikmet yazmamış ki, bizim Nazım Hikmet'in yazdığı kitapları vermemiz yasaktır". Ve Yüceer'e, üzerine yasak notu düşmüş kitap istek formları geri veriliyordu."

KISA HABERLER

39 ton yayın imha edildi

İstanbul Adliyesi tarafından 1980 yılından beri verilen "müsadere" kararları sonucu adliye depolarında biriken 39 bin 28 kilo kitap, dergi, günlük gazete 18 Aralık 1986'da 5 kamyona yüklendi, SEKA fabrikasına gönderildi. Yayınlar, kâğıt hammaddesi olmak üzere imha edildi. (18/2)

336 maddelik imha edilen yayınlar listesinin yaklaşık üçte birini siyasal nitelikli kitaplar oluşturuyor. Listede bu kitaplar için tek tek isim belirtmeksizin "sol kitaplar", "sol yayınlar" gibi deyimler kullanılıyor.

SON ÜÇ BUÇUK YILDA, 240 YAYIN HAKKINDA TOPLATMA KARARI VERİLDİ

Son üç buçuk yılda 240 yayın hakkında toplatma kararı verildi. Yalnızca Eminönü ve Beşiktaş ilçelerini kapsayan İstanbul Merkez Adliyesi ile Şişli Adliyesi mahkemeleri ve Istanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nce verilen toplatma kararları ile birlikte 240 yayının yazarları, çevirmenleri ve yayınevi sahipleri aleyhine ceza davaları açıldı. Toplatılan yayınlardan, davaları biten bazıları hakkında "müsadere" kararı verilir ve kesinleşenler imha edilmek üzere SEKA'ya gönderilirken, bazı toplatma kararları da kaldırıldı. Toplatma kararları ile birlikte binlerce yayına el konularak Adliye Emanet Deposuna kaldırıldı. (19/2)

KİTAP-KÜLTÜR KATLİAMINA KARŞI TEPKİLER *

Necati Doğru: "Kitaba sevgisizlik. Yazarına düşmanlık. Okuyana sırtını dönmek. Öylesine 'ince bir oya işler gibi içimize sindirilmiş ki,' CHP arşivinin SEKA'da kâğıt hamuru yapılmasını bile önemsemedik. Oysa o arşivde siyasi hayatımızın 'belkemiği' saklıydı. **Atatürk** ile **Recep Peker**'in yazışmaları, partinin kuruluş belgeleri, genelgeler bu arşivle birlikte tarihin karanlıklarına uçup gitti." (26/2)

Fikri Sağlar: "Son kitap olayı aklımıza ister istemez faşist Nazi Almanya'sını getirmektedir. Toplatılarak imha edilen kitapların içinde ansiklopedilerin de bulunması ayrıca utanç kaynağı olmalıdır bu hükümet için." "Kitap katliamının, düşünce suçlarının karşısındayız, hükümetten artık kitap katliamlarına son verilmesini istiyoruz. Ayrıca konuyu Meclise getireceğimizi ve bu konuda bir gensoru vereceğimizi de açıklamak istiyoruz." (19/2)

Hasan Cemal: "1980'lerde ülkemizin yaşadığı dönem şu ya da bu biçimde tartışılabilecektir, fakat tarih baba, 1980'lere damgasını vuracak nitelikte bir olay aradığı zaman, aklına en önce takılacaklar arasında kuşkusuz "beş kamyon dolusu 39 ton yayının imha edilmesi' ile son üç yılın kitap kıyımı gelecektir. 240 yayının mahkeme önüne çıkartılan, hapsedilen yazarlarını, çevirmenlerini ve yayınevi sahiplerini anımsıyacaktır, kültüre karşı yaşanan terör uygulamalarını birer birer kaydedecektir." (18/2)

Ahmet Altan: "Kitap imha olayına gelince, şunu söylemek isterim. Her kitap yandığında, bir dünya yanıyor." (26/2)

Muzaffer Ilhan Erdost: "Kitap imha edilerek geliştirilen baskı, aslında hem düşüncelere, hem de düşünce arayan insana getirilen baskıdır." (26/2)

* 26/2 tarihli alınteri Milliyet'ten diğerleri Cumhuriyet'ten

Not: Kısa kısa sayfalarındaki kaynağı ayrıca belirtilmeyen alıntılar Cumhuriyet gazetesindendir

ERDOST, ÖZAL'A TOPLATILAN KİTAPLARINI SORDU

Sol Yayınları sahibi ve yönetmeni Muzaffer İlhan Erdost, Başbakan Turgut Özal'a mektup göndererek, Sol Yayınlarına ait 136 yayının toplatılma gerekçesini sordu.

Erdost, Başbakan Özal'a gönderdiği mektupta, herhangi bir gerekçe gösterilmeden ve tutanak tutulmadan Düşün Kitabevinden Sol Yayınlarına ait 136 kitabın alındığını belirtti ve haklarında hiç bir kısıtlayıcı karar bulunmayan bu yayınların kimler tarafından alındığının, emri kimin verdiğinin, yasal kovuşturma söz konusu ise bu konuda nasıl bir işlem yapıldığının kendisine bildirilmesini istedi. (30/12)

SÜLEYMAN EGE'NIN İMHA EDİLEN 133 BIN KİTABI İÇİN AÇTIGI DAVA SÜRÜYOR

Sıkıyönetim tarafından el konulan ve daha sonra SEKA'ya gönderilerek imha edilen 133 bin kitap için Süleyman Ege'nin açtığı 140 milyon liralık tazminat davasının görülmesine devam ediliyor. Kitaplar, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığının 9 Aralık 1983 ve 28 Mayıs 1984 tarihli emirleri doğrultusunda, Ankara Emniyet Müdürlüğünce 13 Ocak 1984 tarihinde imha edilmek üzere SEK'ya teslim edildiği bildirildi. Yayıncı Ege, Başbakanlığı, kitapların Sıkıyönetim komutanlığının imha emrinden 1,5 yıl önce imha edilmiş gibi göstermekle suçladı. 133 bin kitabın imhasına ilişkin tutanağın, Başbakanlık tarafından henüz İdare Mahkemesi'ne gönderilmediği öğrenildi. (18/2)

İLK ADIM DERGİSİ TOPLATILDI

Aylık olarak yayınlanan "İlk Adım" derğisinin şubat sayısı İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından toplattırıldı. Toplatılan sayıda yer alan "Tüm Siyasi Tutuklulara Özgürlük" ve "Türkiye İşçi Sınıfının İlk Bilinçli Önderi Mustafa Suphi" başlıklı yazılarda "sınıf düşmanlığı yapıldığı ve komünizmin övüldüğü" gerekçesiyle derginin sahibi Hakan Güldağ ve Sorumlu Müdürü Kemal Gül'ün DGM Savcılığınca ifadesi alındı. (20/2)

ANSİKLOPEDİ TOPLATILDI

Ana Britannica adlı ansiklopedinin 2. fasikülü DGM kararı ile toplatılırken, ansiklopedinin sorumlu yazı işleri müdürü hakkında da dava açıldı. Ansiklopedide bulunan suç unsuru, 11. ve 14. yüzyıllar arasında Kilikya'da (Çukurova) bir Ermeni devleti kurulduğunun belirtilmesi. TRT danışmanı Mim Kemal Öde'nin verdiği bilirkişi raporunda bu bilginin "tarihi gerçeklere aykırı" olarak değerlendirilmesi üzerine İstanbul DGM Savcılığı, Ana Britannicanın sorumlu müdürü Hülya Poturoğlu hakkında "yayın yolu ile milli duyguları zayıflatmak için propaganda yapmak" iddiası ile 4.5 yıla kadar hapis istemiyle dava açtı. (Nokta, 21/L2)

YENİ ÇÖZÜM DERGİSİ TOPLATILDI

İlk sayısı Aralık 1986'da yayımlanan **Yeni Çözüm** dergisi için, sürdürülen bir soruşturma nedeniyle İstanbul DGM'ce toplatma kararı alındı. Toplatma kararı derğinin yazı işleri müdürü Ertuğrul Mavioğlu'na dün tebliğ edilirken, gerek soruşturmanın içeriği, gerekse toplatma kararının gerekçesi konusunda herhangi bir açıklama yapılmadı. (16/12)

"İKİBİNE DOGRU" HAKKINDA SORUŞTURMA

"İkibine Doğru" dergisinin son sayısında yayımlanan, "Evren'in kızlarına 2 milyona 2 daire. Boğaza nazır süper lüks" başlıklı kapak konusu yazı nedeniyle, derginin Yazı İşleri Müdürü Fatma Yazıcı aleyhine açılan soruşturmada, "Cumhurbaşkanına ima yoluyla hakarette bulunduğu" öne sürülüyor. (24/1)

GÖKYÜZÜ DERGİSİ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ GÖZALTINA ALINDI

Gökyüzü Dergisi yazı işleri müdürü Deniz Öğüt 3 gün gözaltında tutuldu. Deniz Öğüt'ün Gökyüzü dergisince düzenlenen, bazı sanatçı ve ozanların katıldıkları "Gökyüzü bizim olsun" adlı gece hakkında açılan soruşma nedeniyle gözaltına alındığı bildirildi. (1/2)

YENİ GÜNDEM DERGİSİNE DAVA

Yılmaz Güney'e ait bilgi ve fotoğrafları yayımlayan "Yeni Gündem" dergisi aleyhine "Olağanüstü Hal Yasası"na aykırılıktan dava açıldı.

İstanbul Basın Savcılığınca derginin yazı işleri müdürü Cengiz Turhan aleyhine açılan davada, derginin 41, 42 ve 46. sayılarında Yılmaz Güney ile ilgili bilgi ve fotograf yayınlanmasının Olağanüstü Hal Yasası ile yürürlükte bırakılan sıkıyönetim bildirisine aykırı olduğu iddia ediliyor. 15 Nisan 1983 tarihli ve Haydar Saltık imzalı sıkıyönetim bildirisine şöyle deniliyor, "Türk vatandaşlığından çıkarılan Yılmaz Güney ile Cem Karaca'ya ait her türlü resim, yazılı eser, kaset, plak, film ve video bantlarının basımı, yayını dağıtımı, bulundurulması, taşınması ve 1.Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı sorumluluk bölgelerine sokulması 1402 sayılı kanunun 3/c maddesi uyarınca yasaklanmıştır." (3/2)

İLHAN SELÇUK'A YENİ DAVA

İstanbul Basın Savcılığı, "Cumhuriyet" gazetesi yazarı İlhan Selçuk'un 25 Aralık 1986 tarihli "Hülle Partisi" başlıklı yazısını Milli Güvenlik Konseyi üyelerini "kötüleyici ve küçük düşürücü" nitelikte değerlendirerek, İlhan Selçuk ve gazetenin yazı işleri müdürü Okay Gönensin aleyhine dava açtı. Bilirkişi raporuna dayanılarak açılan davada Selçuk ve Gönensin'in 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaları istendi.

Bilirkişi raporunda, "....yazıda 12 Eylül hareketinin sermaye sınıfının güdümünde bir darbe olduğu belirtilerek ve özellikle Kemalizme karşı bir dar. be niteliği gösterdiği, Atatürkçülüğün içeriğini boşaltarak Atatürkçülük kılıfı altında bu hareketin yürütüldüğü, MGK'nın Atatürk'ten kalan kurum ve kuruluşların hepsini yok ettiği kaydedilerek. MGK'nin icraatı 'kötülenmekte'dir" denmekte ve yazı bu nedenle yasalara aykırı bulunmakta. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesinde açılan davaya 17 Mart'ta başlanacak. (3/2)

GAZETE OKUMAKTAN YARGILANDI

ODTÜ birinci sınıf öğrencisi Hüseyin Bayer, Okul yemekhanesinde yemek yerken, bir gazetenin, bazı öğrencilerin yemek boykotu yaptığına ilişkin haberini arkadaşlarına okuyarak onları "direnişe teşvik etmek" suçundan yargılandı. (21/2)

CAN YÜCEL'İN TOPLATILIP AKLANAN KİTABI "RENGAHENG"İN BAŞINA GELENLER

26 Şubat tarihli Cumhuriyet'deki köşesinde Yalçın Pekşen, "Can Yücel ayağının bokuyla gelmiş anlatıyordu (yanlış okumadığınız..'Tozuyla' değil, 'bokuyla...' Nedenine birazdan geleceğiz.)" diye, Can Yücel'den naklen anlatıyor: "Adliye'nin ayniyat muhasibi ile birlikte aşağıya (depoya) indik. El fenerimiz yok. El yordamıyla sağı solu araştırıyoruz. Kedi kadar bir fare elimin üstünden atlamaz mı? Ulan ben kitapları teslim alacağım...Farenin ne işi var burada?...Ayniyat muhasibi şöyle dedi: Can Bey bizim kabahatimiz yok, lağımlar taştı..

O zaman ayakkabılarımın neden ıslandığını da anladım... Biz kitap deposuna iniyoruz sanırken, bokun içine girmişiz." Can Yücel, Burhan Uygur'un büyük bir titizlikle resimlediği, 'Şiir kitabı dediğin böyle olur' diye kuşe kâğıda basılmış 503 adet kitabına almaktan vazgeçmiş, "Ben şiirimi bokun içinden almam," diye düşünerek..."

Can Yücel şimdi şöyle düşünmekteymiş: "Ben bundan sonra çocuklara nasıl söylerim, 'şair olun..adam olun....'diye, yazdıkları kitaplar lağımlar içinde yüzecek olduktan sonra... Fareler yiyip bitirecek olduktan sonra...."

TİP DAVASINDA 18 SANIGA 5'ER YIL MAHKUMIYET

6 Mart 1984 tarihli iddianameyle TIP - 4 adıyla başlamış olan ve 4 ayrı dosyanın birleştirilmesiyle sanık sayısı 168'e ulaşan dava karara bağlandı. TCY'nın 141/5 maddesi uyarınca, il ve ilçe yöneticileri konumundaki 19 sanığa 5'er yıl ağır hapis cezaları verildi. Mahkeme, 149 sanık hakkında da mahkûmiyetlerine yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle beraat kararı verdi. (19/3)

TSİP DAVASINDA 12 KİŞİ İÇİN 2-15 YIL HAPİS İSTENDİ

İstanbul 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görülen 54 sanıklı Türkiye Sosyalist Işçi Partisi (TSIP) davasında esas hakkında görüşünü bildiren savcı, 12 kişi için 2 yıl ile 15 yıl arasında ağır hapis cezası isterken, 41 kişi için beraat kararı, 1 kişi için birleştirme karar verilmesini istedi.(19/3)

SIRA, İŞÇİYE SİYASET YASAGINDA

Kamu kesiminde sürdürülen toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde, işçilerin siyasi hakları da tartışma konusu oluyor. Kamu İşveren Sendikası TÜHİS toplu sözleşme maddeleri arasına işçilerin belediye meclislerinde görev yapamayacaklarına ilişkin bir madde konulmasını önerdiler. İşyerinde sendika temsilcisine oda veremiyeceklerini de bildiren TÜHİS uzmanları işçi haklarına benzer başka kısıtlamalar da getirmek isterken YOL-İş Sendikası yöneticilerinin, neden böyle maddelere gereksinim duyduklarını sormaları üzerine, bu önerileri bakanlıktan gelen bir yazı üzerine getirdiklerini söylediler. (19/3)

EKIN BILAR BERAAT ETTI

Ankara'da Olağanüstü Hal Yasası'na aykırı olarak toplantılar yaptıkları iddiasıyla yargılanan Ekin Bilar A.Ş. yöneticileri beraat ettiler.

Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada sanıkların oluşturdukları Ekin Bilar şirketinin organize ettiği 11 toplantının da ticari amaçlı olduğu, durumun valiliğe bildirildiği, görevli polis memurlarının toplantıyı tutanaklarla belirleyerek konuşmaları banda aldıkları, çözülen bantlarda suç unsuru görülmediği kaydedilerek, tüm sanıkların beraati kararlaştırıldı. (26/2)

Devamı 12.sayfada

P.E.N. Club français

Fransa Pen Klüb Başkanı'ndan Özal'a Kınama

Fransa PEN Kulübü Başkanı, Uluslararası PEN Kulübü Başkan Yardımcısı, Fransa Insan Hakları Örgütü üyesi olarak René TAVERNIER, 600 yazar adına, Nevzat Helvacı'nın düzenlediği basın toplantısında Yılmaz Onay'ın anlattıkları karşısında duyduğu derin üzüntüyü dile getirir stop Bu türlü polisiye uygulamalar Türkiye'nin saygınlığını azaltmakta ve Avrupa'yla bütünleşmesini geciktirmektedir stop Türk kültürüne hayran ve totaliterliğe tamamen karşı bir insan olarak, tüm dünyada duyulan öfkeyi altını çizerek dile getiriyorum.

René Tavernier

N. Behram için Uluslararası PEN'den F.Almanya Cumhurbaşkanı Weizsäcker'e Mektup

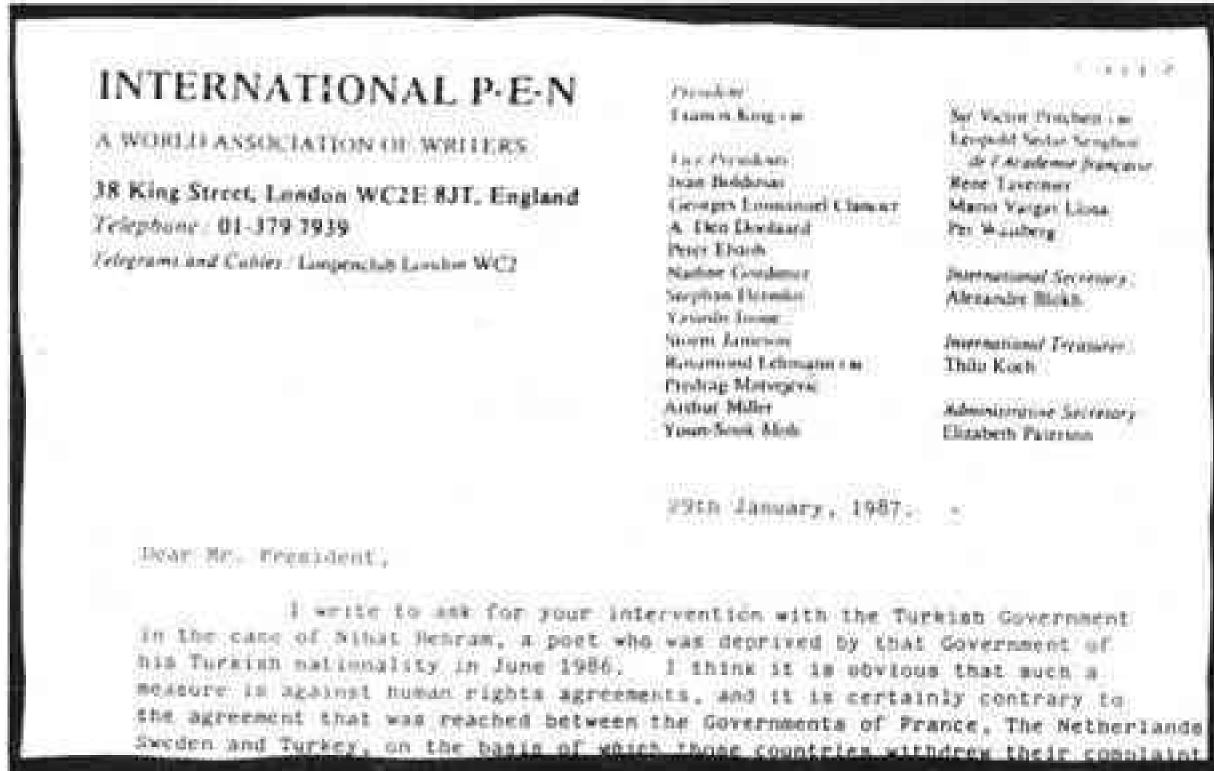
Sayın Cumhurbaşkanı,

Sizden, Türkiye hükümeti tarafından Haziran 1986'da vatandaşlığından edilen şair Nihat Behram'ın durumu ile ilgili, bu hükümet nezdinde girişimde bulunmanızı rica ediyorum. Bu uygulamanın insan haklarına aykırı olduğu sanıyorum aşikardır. Türkiye ile Fransız, Hollanda ve Isveç hükümetleri arasında, bu ülkelerin Temmuz 1986'da Avrupa Konseyi nezdindeki şikayetlerini geri çekmelerine neden olan anlaşmaya ise aykırılığı kesindir. Bu durum üzüntü vericidir, zira demokrasiye giden süreç bu tür uygulamalarla baltalanmaktadır.

Türkiye hükümeti, Avrupa topluluğunun diğer üyeleri ile ilişkilerinin ve Türkiyeli yazar ve aydınlarla PEN gibi uluslararası kuruluşların ilişkilerinin normalleşmesinden yana olduğunu belirtmiş bulunduğundan, sizin tarafınızdan gelecek böyle bir müdahalenin büyük ağırlık taşıyacağına inanıyorum. Aynı zamanda Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand'a ve Avrupa Insan Hakları Komisyonu Sekreterine yazıyor ve dikkatlerini bu konuya çekiyorum. Üstleneceğiniz herhangi bir girişimden dolayı müteşekkir kalacağımızı belirtmek isterim.

Şimdiden teşekkürlerimle saygılarımı sunarım.

Alexandre Blokh
Uluslararası Yazman
Uluslararası PEN

INTERNATIONAL P·E·N
A WORLD ASSOCIATION OF WRITERS
38 King Street, London WC2E 8JT, England
Telephone: 01-379 7939

Sir Victor Pritchett
Rene Tavernier
Mario Vargas Llosa
Arthur Miller

International Secretary: Alexandre Blokh
International Treasurer: Thilo Koch
Administrative Secretary: Elizabeth Paterson

29th January, 1987.

Dear Mr. President,

I write to ask for your intervention with the Turkish Government in the case of Nihat Behram, a poet who was deprived by that Government of his Turkish nationality in June 1986. I think it is obvious that such a measure is against human rights agreements, and it is certainly contrary to the agreement that was reached between the Governments of France, The Netherlands Sweden and Turkey, on the basis of which those countries withdrew their complaint

Ekselans Dr. Richard von Weizsäcker
Federal Almanya Cumhurbaşkanı
Cumhurbaşkanlığı, Bonn
FAC

29 Ocak 1987

Türkiye'deki durum üstüne Danimarka parlamentosunda görüşme

Danimarka parlamentosuna Sol Sosyalist Parti milletvekilleri tarafından bir önerge sunularak, parlamentonun Türkiye'deki durum hakkında bir karar alması istendi.

Sol Sosyalistlerin karar önerileri şöyle:

"Meclis, hükümeti, aşağıdaki kıstasları gözönünde bulundurarak Türkiye'nin insan haklarına saygı göstermesine ilişkin davanın Avrupa İnsan Hakları Komisyonunda yeniden ele alınması sorununu çözümlemeye çağırır:

1. Türkiye'ye karşı davadan kesinlikle vazgeçilmesinin önkoşullarından biri, İnsan Hakları Komisyonunun nihai raporunun Türkiye'de formel olduğu kadar gerçek ve etkin bir işkence yasağının getirildiğini belgelemesidir.
2. Bir diğer önkoşul, nihai raporun, Türkiye hükümetinin tüm politik tutukların, bu arada varlığı iddia edilen ifade özgürlüğünden yararlanmaya çalıştıkları için tutuklanan birçok yazı işleri müdürü, vb.nin serbest bırakılmasını sağladığını belgelemesidir.
3. Son olarak, raporun, Kürt bölgelerinde sıkıyönetimin kaldırıldığını ve Kürt halkının insanca haklarına saygı gösterildiğini belgelemesi de bir önkoşuludur."

Sol Sosyalistler son olarak insan haklarının üstüne hiçbir çıkarın, örneğin NATO çıkarlarının, çıkarılmamasını istiyorlar. Afganistan'daki durumu eleştirirken Türkiye'deki durumu onaylamanın Danimarka'nın insan hakları konusundaki tutumunu kesinlikle güvenilmez göstereceğini, öte yandan bunun Türk hükümetini onaylamak ve ileriki insan hakları ihlallerinde onu desteklemek anlamına geleceğini, bu nedenle böyle bir hatanın önlenmesi gerektiği ni söylüyorlar.

DİSK Genel Başkanı resepsiyonun açış konuşmasını yaptıktan sonra, "Kadehimi uluslararası sendikal dayanışmaya ve DİSK'e kaldırıyorum" diye konuştu.

DİSK'in 20. kuruluş yılı kutlandı

DİSK'in kuruluşunun 20. Yıldönümü büyük bir uluslararası katılımla İstanbul'da kutlandı. Pera Palas Oteli'nde düzenlenen kokteyle Avrupa'dan 50'ye yakın yabancı parlamenter ve sendikacı katıldı.

Alman Sendikalar Birliği (DGB) Başkan Yardımcısı Gerd Muhr, "ülkenizin içişlerine karışmak istemiyorum, ancak Türkiye özgürlükçü demokrasiyle yönetilen bir ülke olarak Batı Avrupa'da yerini almak istiyorsa hak ve özgürlüklere saygı göstermek zorundadır," dedi.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (EGB) Genel Sekreteri ise, "Türk Hükümeti politik gücünü artırmak için DİSK'e vurdu. Bu Avrupa'daki sosyal demokratların suratına indirilmiş bir tokat gibidir." diye konuştu.

Prof. Server Tanilli de DİSK'in 20 yıldönümü nedeniyle bir mesaj gönderdi. Mesajında "Dost ve düşmana şunu haykırmaktan çekinmeyelim: DİSK davası, hukukun ayaklar altına alınmasıydı, o dava hakkında verilen karar ise düpedüz siyasal bir karardır." dedi.

YURT DIŞINDAKİ KUTLAMALAR

12 Eylül'den sonra yurt dışında yaşamak zorunda kalan sendikacılar Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde DİSK'in 20. yılı nedeniyle çeşitli kutlama toplantıları düzenlediler.

- F.Almanya'nın Gelsenkirschen kentinde 28 Şubatta düzenlenen toplantıya Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF), Genel İş Konfederasyonu-Fransa (CGT) ve İspanya işçi sendikalarının temsilcileri ve Alman sendikacıları katıldılar.
- Londra'da düzenlenen toplantıya ise İngiliz Işçi Senikaları (TUC) Uluslararası Bölüm Müdürü Michael Walsh, katıldı ve bir süre önce İstanbul'da katıldığı uluslararası DİSK seminerinden izlenimlerini anlattı.
- DİSK'in 20. kuruluş yıl dönümü "DİSK'le dayanışma" belgisi altında yığınsal bir geceyle İsviçre'nin Zürih şehrinde kutlandı. İçerisinde birçok göçmen işçimizin bulunduğu Isviçre Sendikalar Birliği (SGB) geceyi aktif olarak desteklerken, bir dizi DİSK'li sendikacı ve Türkiyeli politik kuruluş geceye katıldı."

"800'ü aşkın davetlinin katıldığı gecede, Türkiye'de süren grevlerle dayanışma için bağış toplandı ve gecenin tüm gelirinin (3800 İsviçre frankı, yaklaşık 1 milyon 900 bin TL) Otomobil-İş, Las Petkim-İş ve DİSK'e gönderildiği öğrenildi."

Amnesty International'de ayın tutuklusu Türkiye'den MEHDİ ZANA

Amnest International, Mart 1987 Bülteninde "Ayın Tutukluları'ndan biri olarak Mehdi ZANA'yı tanıtıyor ve üye ve sempatizanlarını Mehdi Zana'nın salıverilmesi için Başbakan T.Özal'a başvuru kampanyasına katılmaya çağırıyor. Çağrıda, bu tür tutukluların kanaatlarından ötürü hapse atıldıkları, şiddete başvurmadıkları, şiddete başvurulmasını da öğütlemedikleri, onların hapiste kalmasının BM'ce kabul edilmiş olan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin çiğnenmesi olduğu belirtildikten sonra, M.Zana'nın iki davada toplam 31 yıl hapse hüküm giydiği, Diyarbakır Belediye Başkanlığı sırasında yolsuzluk yaptığı iddiasıyla da üçüncü bir davada yargılanmakta olduğu, 1984 Nisanında kendisini hapishanede ziyarete gelen Avrupa Konseyi temsilcilerine, gördüğü işkenceleri anlattığı, işkenceler sonunda sol kulağının duymaz hale geldiği ve bir omurunun kaydığı ayrıntılarıyla anlatılıyor.

Askeri Yargıtay Zana'nın Cezasını Onayladı

Diyarbakır eski Belediye Başkanı Mehdi Zana hakkında "Özgürlük Yolu" davası ile ilgili olarak "örgüt üyeliği" suçundan verilen 15 yıllık mahkûmiyet kararı Askeri Yargıtay 4. Dairesince onaylandı. Böylece Mehdi Zana'nın daha önce başka bir davadan aldığı 8 yıllık ceza ile toplam 23 yıl 6 aylık cezası "tashihi karar" yolu açık olmak üzere onaylandı.

Yeni Ceza Yasası ön tasarısının düşündürdükleri

Avukat Turgan ARINIR

Uzun süredir üzerinde çalışıldığı bilinen yeni Ceza Yasası ön tasarısı, Adalet Bakanı tarafından geçenlerde kamuoyuna açıklandı. Adalet Bakanı tasarıyı ulusal, yeni ve çağdaş olarak nitelendirerek, kamuoyunda tartışılacağını ve daha sonra 'da son şeklini alarak Bakanlar Kuruluna sunulacağını belirtti. Ne var ki, tartışmaların başlaması ile kesilmesi bir oldu. Hukuk çevreleri ve ceza hukuku otoriteleri, tasarıyı yoğun bir şekilde eleştirdiler. Bu eleştiriler kısaca şu noktalarda yoğunlaşmaktaydı.

Öncelikle tasarı iddia edildiği gibi "ulusal" değildir. "Devleti Koruma" gerekçesi ile faşist İtalyan Ceza Kanununun felsefesi, bugünkü Ceza Kanununun sistematiği tersyüz edilerek aynen alınmıştır. Nitekim gerekçede açıkça "devlet ve toplumun ana ilkelerini, yani sosyal değerleri korumak amacıyla kişi özgürlükleri çeliştiğinde devlet ve toplumun ihmal edilmemesi" önerilmekte, böylece kişi özgürlüklerinin güvencesi olarak varolması gereken devlete, bu amaç yok sayılarak ayrı, üstün ve soyut bir kişilik verilerek, bu kişiliğin korunmasının kişi özgürlüğünün korunmasından daha önemli olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu sonuca varılınca da kişi özgürlüklerinin ceza hukukunda en temel güvencesi olan **katı** suçta kanunilik ilkesinden vazgeçilerek, suç unsurlarının belirsizleştirilmesi yoluyla takdir hakkı yaratılmakta, tehlike suçlarının sayısı olağanüstü artırılarak "çağdaşlık" adına varıla varıla ceza hukukunda çoktan terkedilmiş olan pozitivist teoriye varılmaktadır.

Bu açıdan düşünce suçlarının durumu çok önemli olup, tasarı salt düşünceyi bile "tehlike" saymaktadır. Mevcut yasadaki 141, 142 ve 163. maddelerin esasen son derece belirsiz ve kaypak unsurları daha da belirsizleştirilip, kaypaklaştırılmakta, örneğin suçun manevi unsuru olarak subjektif kasttan da vazgeçilerek, takdir hakkının sınırı olabildiğince genişletilmektedir. Ayrıca, bu suçların cezaları artırılmakta, yeni ceza tedbirleri getirilmektedir.

Diğer temel hak ve özgürlükler bakımından da durum farklı değildir. Birçok temel hak ve özgürlüğün yargısal güvencesi tamamen kaldırılıp, bunlar yürütmenin ve hatta idarenin keyfine terkedilmektedir. Örneğin tasarının 154. maddesinde polisin gizli dinlemesi hukuka uygun 'sayılarak özel yaşamın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü idarenin keyfine terkedilmiştir.

Tasarı, basın özgürlüğünü de adeta yok etmektedir. Örneğin tasarının 346. maddesi ile yeni bir suç tipi yaratılarak devlet kararı ve politik nedenlerle yayınlanmayan Bakanlar Kurulu karar ve işlemlerine ait bilgilerin açıklanması suç sayılmıştır. Böylece ülkenin kapalı kapılar ardında yönetilmesi olanağı sağlanmak istenmektedir.

305. maddede ise yine yeni bir suç yaratılmış, devletin ekonomik itibarını sarsacak ve bu konudaki anlaşmaların bozulmasına yol açacak "yalan haber ve havadis" yayınlanması suç sayılarak altı yıla varan hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür. Haber ve havadisin yalan olup olmadığını takdir yürütmeye ait olduğundan, iktidarın, hoşuna gitmeyen, aleyhine olan haber ve havadisleri yalan diye nitelendirip dava yoluna gitmesi her zaman mümkün olduğundan basın özgürlüğünün özü yok edilmiş olmaktadır.

Tasarının değinilmesi gereken diğer önemli bir noktası da hukuk çevrelerinde uzun zamandır nasıl bir formül bulunup da affedilecekleri tartışılan MHP'lilere af yolunu açan hükümleridir. Tasarı, bir yandan devlete karşı suçların uygulama alanlarını genişletip cezalarını artırırken, öte yandan MHP'lilerce işlenen suçların cezalarını indirmekte, uygulama alanlarını daraltmakta ve katliam suçunu devlete karşı suç kapsamı dışına çıkararak anayasanın 14. maddesindeki af yasağından da kurtarmaktadır.

Çok kısa olarak değinmeye çalıştığımız nitelikleri ile dahi bu tasarı, iddia edildiğinin aksine ulusal, çağdaş, demokratik, objektif ve tarafsız olmaktan çok uzak olup, ilkel bir ceza hukuku anlayışının ürünüdür.

Türkiye'nin bireysel başvuru hakkını tanıması

Avukat Enis COŞKUN

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin (SÖZLEŞME) 25'nci maddesinde düzenlenen; bireylerin üye devletlere karşı, İnsan Hakları Avrupa Komisyonu (KOMİSYON) önünde yakınmada bulunabilme hakları geçtiğimiz ocak ayı sonunda Türkiye tarafından tanındı. Son altı yılı demokrasi açısından 5 üye devletin Komisoyona yakınmada bulunmasına neden olacak şiddette tartışmalarla geçen 33 yıldan sonra Türk hükümetinin bu kararı, doğallıkla geniş yankı uyandırdı. Ama hükümetin başvuru hakkına getirmek istediği sınırlamalara yönelik çekinceler koyması ise aynı biçimde ve hatta belki daha fazla yankı uyandırdı, tartışmalara yol açtı.

Türkiye, bireysel başvuru hakkına üç grupta toplayabileceğimiz çekinceler getirmektedir. Bunlar; zaman, yer ve konu açısından sınırlamaları içeriyor.

Zaman açısından konulan çekince: Başka bazı üye devletler gibi Türkiye de başvuru hakkını belirli bir dönem için kabul etmiş bulunmaktadır. Bu sürenin başlangıcı 28 Ocak 1987, bitimi ise 28 Ocak 1990'dır. Sürenin başlama tarihinden öncesine ilişkin bir başvuruda bulunmak olanaklı değildir. Burada, uluslararası hukukta kabul gören, "geriye yürümezlik" ilkesi geçerlik kazanmaktadır. Bu çekinceye karşı iki ayrı endişe dile getirilmiş bulunmaktadır. Birincisi, sürenini bitiminde yeniden uzatılırken gene geriye yürümezlik ilkesi geçerli olacak mı sorusundan kaynaklanmaktadır. Nitekim aynı soruyu Türk Hükümetinin Batı Trakya Türkleriyle ilgili olarak Yunanistan'a karşı öne sürdüğü de bu endişenin haklılığını gösterecek kanıt olarak sunulmakta; "Şimdi aynı olasılık kendi uyrukları açısından söz konusu olacak mı?" denilmektedir.(1)

İkinci olarak da, Türkiye'de davaların sonuçlanmasının çok zaman alması olgusundan kalkışırak, Sözleşmenin başvuru için öngördüğü; "iç başvuru yollarının tüketilmesi" koşulunun hiçbir zaman gerçekleştirilemeyeceği, gerçekleştirildiğinde ise zamanın çok gecmiş olacağı ileri sürülmektedir. Bu sakıncayı gidermek amacıyla, belli bir sürenin geçmiş olması halinde iç başvuru yollarının tüketilmiş sayılmasının kabul edilmesi önerilmektedir.(2)

Yer açısından konulan çekince: Başvuru hakkını kabul ederken, Türk hükümeti, bunun, T.C. Anayasasının egemen olduğu topraklarla sınırlı olacağını bildirmektedir. Böylece Türkiye, sınırları dışında kamu görevlilerinin ve makamlarının hareket ve ihmalleriyle, kişilerin sözleşmenin koruması altındaki insan haklarını çiğnediğine ilişkin yakınmalardan sorumlu tutulmamak istemektedir. Nitekim, Dışişleri Bakanı, bir soru üzerine verdiği yanıtta; "Şimdi, Kıbrıs'ta bazıları eski yerlerine dönmek için dava açarsa biz bunu kabul edecek miyiz?" demektedir.(3) Böyle bir başvuru olanaklı mıdır? Bu konudaki doktriner tartışmalar bir kenara; uygulamaya bakıldığında, "Sözleşmenin 1'nci maddesinin ilgili devlet ülkesi ile sınırlı olmadığını(n)....., diplomatik temsilcilerinin ya da ordunun ülke dışında da başka ülke uyruklarını yargı etkisi içine sokabileceğini(n)..." kabul edildiği

görülmektedir(4). Acaba bu çekincenin nedeni yalnızca Kıbrıs ile mi sınırlı? Bence, daha başka nedenler de bu çekincenin konulmasında etkin olmuşlardır. Örneğin, son günlerde üçüncüsü yapılan sınır ötesi askersel operasyonlar, özellikle 12 Eylül sonrasında Jön Türkler'den bugüne tarihimizde ilk kez bu ölçüde yığınsallaşan politik göçmenin ülke toprakları dışında yaşıyor olmaları (5), hergün konsolosluklarda bir dizi sorunla karşı karşıya yurt dışında çalışan göçmen işçiler ve gene 12 Eylül sonrasında yaygın biçimde uygulanan yurttaşlığı kaybettirilmiş kişiler(6) bu karar alınırken gözönünde tutulmuş olabilir.

Konu açısından konulan çekince: Türkiye, konuya yönelik çekinceleriyle başvuru hakkının özünü ve hukuksal yararını ortadan kaldırmaktadır. Çünkü, herşeyden önce, kendi "demokratik toplum" anlayışını Sözleşmedekinin yerine geçerli kılmaya çalışmaktadır. Bunu yapabilmek için de; 1982 Anayasa'sını özellikle de onun Başlangıç'ını, özgürlükleri özünden ve en geniş biçimde sınırlayan 13'ncü maddesindeki düzenlemenin 33, 52 ve 135'nci maddelerindeki derneklere, sendikalara ve meslek kuruluşlarına yönelik özel sınırlamaların ve yasakların geçerli olmasını önermektedir. Bununla da yetinmemekte; Sıkıyönetim ve Olağanüstü Hal uygulamalarından silahlı kuvvetlere ilişkin yasalardan, özellikle disipline ilişkin uygulamalardan doğacak yakınmaların da Komisyon'da incelenemeyeceğini bildirmektedir.

Böylece, üye devletlerin kendi yasalarını ve uygulamalarını Sözleşme'yle uyumlaştırma temel ilkesine saygı yerine, onu 12 Eylül hukukunun yasalarına uydurmaya çalışmanın yeğlendiği anlaşılmaktadır.

Bu aşamada yanıtlanması gereken soru, **bu çekincelerin geçerli olup olmadığıdır.**

Bilindiği gibi; "uluslararası hukukta bir anlaşmaya **çekince** konulması konusu oldukça tartışmalı ve karmaşık bir konudur. Genel kabul; çok taraflı andlaşmalarda, çekince konulmasının uygun olmadığı, uygun ise ne biçimde ve hangi koşullarda olanaklı olduğunu gösteren açık bir hükmün andlaşmada yer alması gerektiği yönündedir."(7) Nitekim sözleşmenin 64'üncü maddesinde çekince konusu özel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Buna göre her devlet çekincelerini ancak Sözleşmeyi imza ya da onaylama aşamasında koyabilecektir. Öte yandan genel çekince konulması da bu maddede kabul edilmemiştir. Maddeye göre, üye devletler, bir sözleşme hükmüne yürürlükteki bir yasasıyla çelişme var ise çekince koyma hakkını kullanabilir, bu halde de o yasa hükmünün kısa bir açıklamasını çekincesinde belirtmek zorundadır.

Çekinceler konusunda 64'üncü maddenin öngördüğü bu özel ve dar düzenlemeye karşın, hem devletler ve hem de Komisyon, doğrusunu söylemek gerekirse, madde amaçlarından uzaklaşan bir tutum izlemektedirler.(8) Böyle olmakla birlikte ve özellikle 25'nci madde açısından çekince konulmasının zamanına ilişkin 64'ncü maddedeki düzenlemeden uzaklaşıldığını gösteren herhangi bir uygulama söz konusu değildir. 25'nci maddede çekince konusunda özel bir düzenleme de bulunmamaktadır. Bu durumda Türkiye'nin koyduğu çekincelerin geçerli olduğunu söylemek olanaklı görünmemektedir. Çünkü Türkiye Sözleşmeyi imzalarken, ya da onaylarken 64'ncü maddedeki çekince koyma hakkını kullanmamıştır. Şimdi artık, 33 yıl sonra çekince koymasına hukuksal olanak kalmamıştır. Ancak, Prof. Daver'in de işaret ettiği gibi; "Sözleşmenin ve bu maddenin (25'nci madde) amacının insan haklarının etkin biçimde kullanılması ve korunması olduğuna göre hükümet bildiriminde bazı sözleşme maddeleriyle ilgili olarak yapılacak "açıklamaların" yorumların, sözleşmenin temel hükümlerine ve ilgili hak ve hürriyetlerin özüne dokunmayacak yorumlar, açıklamalar olması gerekir. Bunu da belirleyecek, takdir edecek yetkili organ, başvuru üzerine şikayeti ele alıp inceleyecek olan Avrupa Insan Hakları Komisyonudur."(9)

Sonuç olarak şunu da söylemek gerekir; önemli olan bu bildirimin yapılmış olmasıdır. Hiç kuşkusuz Türk hükümeti durup dururken ve kendiliğinden bu adımı atmadı. Yaşanan olaylar, demokrasi güçlerinin yükselen savaşımı ve gündeme getirdiği istemler bu bildirimin yapılmasını zorunlu kılmıştır. Zaman zaman en azından günümüze göre daha demokrat dönemlerin yaşandığı 33 yıl içinde yapılmayan bu bildirimin, 12 Eylülcü Özal iktidarınca gerçekleştirilmesinin de nedeni budur. Şu bir gerçek ki; Özal iktidarı bu adımı, ne geçmiş iktidarlardan daha demokrat olduğu ve demokrasiye onlardan daha çok inandığı, ne de ülkeye demokratik bir düzen geldiği için atmıştır. Konulan çekinceler bunun bir göstergesidir. Yanısıra aynı konunun ikinci bir göstergesi de hükümet sözcüsü ve Devlet Bakanı Güzel'in açıklamasında yer alan; "Biz kişinin başvurusu sırasında ideolojik olayların önemli olmayacağı...konusunda emin olduktan sonra başvuru kararı aldık" biçimindeki sözlerde dile gelen anlamdır. (10)

Bütün bunların gösterdiği bir tek şey vardır. O da, bireysel başvurunun kabul edilmiş olması, Türkiye demokrasi güçlerinin bir kazanımıdır. Şimdi yapılması gereken ona sahip çıkmak, konulmak istenen sınırları aşarak en geniş biçimde işlerlik kazandırmaktır.

(1) Yeni Gündem, Yıl 3, Sayı 48, 1-7 Şubat 1987, s. 22
(2) İnsan Hakları Derneği Başkanı Av. Nevzat Helvacı bu endişeyi dile getirmekte ve çözüm olarak da bu öneriyi yapmaktadır.
(3) Dışişleri Bakanı'nın bu sözleri için Bkz. Cumhuriyet, 30.1.87
(4) MADRA, Ömer; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Bireysel Başvuru Hakkı, Ankara, 1981, s. 39
(5) Politik göçmenlerin ailelerinin Türkiye dışına çıkmaları başta olmak üzere pekçok insan haklarına ilişkin sorunları söz konusu olmaktadır.
(6) DİNÇ, Güney Av.; Aldatmacayı Gerçeğe Dönüştürmek, Ekonomi ve Politikada GÖRÜŞ, aylık dergi, Mart 1987, Istanbul, s. 25. Dinç bu yazısında Demir Özlü olayını örnek vererek, bu kararın alınma yerinin Ankara olduğunu bu nedenle kapsam dışı tutulamayacağını savunmaktadır.
(7) ÇELİK, Edip Prof. Dr.; Milletlerarası Hukuk, 1. Kitap, Istanbul 1984, s. 201.
(8) MADRA, agy. s. 41-42
(9) DAVER, Bülent Porf. Dr. Hakkın Etkin Kullanımı Engellenemez, İkibine Doğru, Y. 1, s. 6, 8-14 Şubat 1987, s. 26-27
(10) Cumhuriyet gazetesi; 27.1.1987

BİLAR A.Ş. Bilim Merkezinde Alaaddin Şenel öğrencileriyle

1402'likler YARGI KARARINA KARŞIN ÜNİVERSİTEYE DÖNEMİYOR

Ankara 6. İdari Mahkemesi kararına göre 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'na dayanılarak üniversitelerden uzaklaştırılan öğretim elemanları üniversiteye dönebilecekler. Yapılan saptamalara göre bir kısmı mahkemelere dava açmış çeşitli üniversitelerden 1402'lik toplam 68 öğretim üyesi bulunuyor.

Ne var ki, uygulamada durum farklı. SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim üyelerinden Baskın Oran'ın göreve iadesi mahkemece kararlaştırılmış olmasına karşın Üniversite Yönetim Kurulu 1340 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre görevine son verilen personelin bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılamıyacağı gerekçesiyle Baskın Oran'ın görevine dönme başvurusunu reddetti.

1402'lik SANATÇILAR DA GÖREVLERINE DÖNEBILECEKLER AMA....

Bilindiği gibi 12 Eylül'ü izleyen günlerde 39 tiyatro sanatçısı, İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatrolarındaki görevlerinden 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasına göre alınmışlardı. Ancak daha sonra Sıkıyönetim Komutanlığı bu sanatçıların durumlarını yeniden gözden geçirerek bir bölümünün göreve dönebileceğini kararlaştırmıştı. Sanatçıların görevlerini sürdürmeleri bu kez de İstanbul Belediye Başkanlığınca engellenmişti. Bunun üzerine sanatçılar mahkemeye başvurdular ve Mahkeme "yürütmeyi durdurma" kararı vermişti. Danıştay 5. Dairesi Başar Sabuncu ve Leyla Altın leyhindeki idari kararı onaylayarak Anakent Belediyesi'nin bozma kararını reddetti. Sabuncu ve Altın görevlerini sürdürme istemiyle Şehir Tiyatrosu Müdürlüğüne başvurdular. Şehir Tiyatrosu Danıştay kararını uygulamayı geciktirdiği takdirde sanatçılar tazminat davası istemini de kapsayan çeşitli yasal yollara başvuracaklar.

BİLAR A.Ş.
BİLİM MERKEZİ

"Programlı Seminerler Dizisi"

19 Ocak - 10 Mayıs 1987

Başvuru ve Kayıt: Kayıt için başvuru 29 Aralık-10 Ocak tarihleri arasında, saat 11.00'den 18.00'e kadar, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Onur İşhanı, Kat 6, No. 148 adresinde bulunan BİLAR A.Ş. merkezine yapılabilir. Başvurusu kabul edilenlerin kesin kayıtları, aynı yerde 10 Ocak - 15 Ocak tarihleri arasında yapılacaktır.

Başlangıç Tarihi: Seminerlerin başlangıç tarihi 19 Ocak 1987 olarak saptanmıştır.

Bölümler ve Sertifika: Bilim Merkezi'nin ilk döneminde "Siyaset Bilimi", "Ekonomi", "Sosyal Politika", "Hukuk" ve "Basın-Yayın" bölümlerinin seminerleri verilecektir. Sertifikaya hak kazanabilmek için "Ekonomi", "Sosyal Politika" ve "Hukuk" bölümlerinin tüm seminerlerine katılmak ve başarılı olmak zorunludur. "Siyaset Bilimi" bölümünde en az 10 (on), "Basın-Yayın" bölümündeyse en az 6 (altı) seminerin alınması ve başarıyla tamamlanması gerekmektedir.

Ücret: Öğrenci ve gençler seminer saati başına 250,- TL., yetişkinler ise 400,- TL. ödeyeceklerdir. (Seminer saati 45 dakikadır). Toplam bedelin tamamını peşin ödeyenlere % 10, yarısını peşin ödeyenlere ise % 5 indirim yapılacaktır. İsteyenler ödemelerini beş eşit taksitte yapabilirler. Taksitler her ayın ilk haftası içinde yatırılacaktır.

BİLAR "ÜNİVERSİTESİ" DERSLERE BAŞLADI

Bilar A.Ş. Bilim Merkezi "Programlı Seminerler Dizisi" 19 Ocak-10 Mayıs tarihleri arasında Ankara'da YÖK zede öğretim üyeleri tarafından gerçekleştiriliyor. Aziz Nesin ve arkadaşlarının girişimiyle başlatılan seminerler büyük ilgi görüyor. "Aziziye Medresesi" diye anılmaya başlayan ve YÖK yüzünden üniversitelerimiz de ortaya çıkan bilimsel boşluğu bir ölçüde gidermeye çalışan Bilar Seminerleri programında siyaset, hukuk, sosyal politika, ekonomi, basın-yayın bölümleri var.

Seminerlere katılmak için 600 kişi başvurmuş. Katılanların yüzde 70'i üniversite öğrencisi. Geri kalanını üniversiteye giremeyen gençler, işçiler ve ça. şanlar oluşturuyor. Seminerlere katılanlar ders başına 250-400 TL. ödüyorlar.

Başvurunun yüksek olma. ı Ekin-Bilar yöneticilerini 1987 Eylülünden itibaren İstanbul ve Ankara'da daha fazla kişiye hitap edecek büyük merkezlerin açılması kararı almak zorunda bıraktı.

"1402'likler" kitabı

Ankara Bürosu Öğretim Üyeleri Derneği 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 2. maddesi uyarınca görevine son verilenleri "1402'likler" adlı bir kitapta toplayacak.

Kitapta yargı kararları, 1402 uygulamaları ve 1402'lik kamu görevlilerinin özgeçmişleri yer alacak. Kitapla ilgili olarak dernekten yapılan açıklamada, "Binlerce kamu görevlisi 1402 sayılı yasayla sıkıyönetim komutanlarınca, bir satırlık yazı ile görevlerinden atılmışlardır. Bu kişiler 12 Eylül döneminin en belirgin izlerini taşıyorlar. Dernek olarak bu kişilerin unutulup gitmelerini uygun görmedik" denildi. Açıklamada, Türkiye'de pek çok önemli olayın belgesizlik nedeniyle unutulduğuna dikkat çekilerek, bu nedenle tüm 1402'liklerin özgeçmişlerini, varsa belgelerini derneğin "Fevzi Çakmak Cad. 61/3 Beşevler/ANKARA" adresine göndermeleri istendi. 13/2 Cumhuriyet)

1402'ciye hak aramak yasak

1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'yla görevlerinden atılan öğretim üyelerinin haklarını aramak "kamu düzenine ve genel asayişe aykırı" bulundu. İçişleri Bakanlığı, Öğretim Üyeleri Derneği'nin tüzüğünü, "1402'lik ögretim üyeleri derneğe üye olabilirler" maddelerini içerdiği gerekçesiyle geri çevirdi. İçişleri Bakanlığı'nın geri çevirme gerekçesinde, söz konusu maddelerin Dernekler Yasası'nın 5/4 maddesine aykırı bulunduğu öne sürüldü. İçişleri Bakanlığı'nın kararıyla ilgili olarak bir açıklama yapan Öğretim Üyeleri Derneği Genel Sekreteri Doçent Doktor Tahir Hatipoğlu, bu kararın, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'yla işlerinden uzaklaştırılan kişilerin haklarını aramanın kamu düzenini bozucu ve genel asayişe aykırı bulunduğu anlamına geldiğini belirtti. (14/1 Cumhuriyet)

Turgut Kazan'dan TBMM'ye dilekçe

İstanbul Barosu avukatlarından Turgut Kazan, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit ile DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk'a gönderdiği 2 sayfalık dilekçesinde, DİSK kararının açıklanmasından 3 gün önce 20 Aralık 1986 günü Resmi Gazete'de yayımlanan bir atama kararıyla İstanbul 2 Nolu Sıkıyönetim Komutanlığı'nda görevli 2 yargıcın görevlerinden alındığını belirtti. Kazan, bu yargıçların işkence ile adam öldürme suçundan yargılanan 3 polis hakkında mahkûmiyet kararı verdiğini, mahkûmiyet kararına muhalif kalan subay üyenin ise görevden alınmadığını açıkladı. Bu örneğin Türkiye'de yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesinin "objektif" durumunu gösterdiğine değinen Kazan, dilekçesinde "Yargıya çok açık biçimde müdahale eden ve bu müdahalesiyle işkenceciyi yüreklendiren ANAP iktidarı için anayasanın 98, 99 ve 100. maddelerinde yer alan denetim yollarının işletilmesi gerektiği inancındayız." dedi. (3.2., Cumhuriyet)

1980 askersel darbesinden beri yargılanan

TÜRKİYE BARIŞ DERNEĞİ 10 YAŞINDA

Türkiye Barış Derneği ile ilgili ilk soruşturmalar İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı emriyle 1980 Ekiminde başlamıştı. BD yöneticileri, 7 yıldan beri **"savaş hali hükümleri"** altında devam eden bu yargılama süresince 3 yıl tutuklu kaldılar. Mahkumiyet hükmü Askeri Yargıtay tarafından iki kez bozulan davada, şu sıralar üçüncü kez savunma yapıyorlar ve Türkiye'de barışı ve insan haklarını tehdit eden güçleri ve zihniyeti açıklıkla ve kararlılıkla sergileyerek mahkum ediyorlar.

Son savunmasında Mahmut Dikerdem, Barış Derneği Davasını, Türkiye'de anayasal düzenin, demokratik rejimin, temel hak ve özgürlüklerin askıya alındığı bir dönemin ürünü olarak niteledi ve şöyle dedi: "Bu dava askeri mahkemelerde görülmekte olan diğer siyasi davalar gibi olağanüstü bir yönetimin ülkede kurmayı tasarladığı siyasal ve sosyal düzene ters düşen kurumlarla, ülke için zararlı gördüğü düşünce akımlarının kökünü kazımak ve onları temsil ettiğine inandığı kişi ve kuruluşları tasfiye etmek üzere giriştiği geniş çaplı operasyonların bir parçasıdır."

Reha İsvan ise özgürlükten, eşitlikten, barıştan yana olduğu için beş yıldır şu veya bu şekilde tutsak edildiğini söyledi. İsvan, mahkemenin adaleti, hukuku, ülkenin onurunu her tür siyasal ve kişisel endişenin üzerinde tutmasını ve korumasını isteyerek sözlerini şöyle tamamladı: "Bu ağır mesuliyeti taşıyabilecek gücünüz olduğunu kanıtlamak sizin elinizdedir. Güç durumda olduğunuz aşikâr, ama geçici siyasi koşullardan etkilenmeyerek yalnızca aklın sesine kulak verip adaletin gereğine uyabilirseniz, demokrasiye katkı

sağlamış olursunuz. Bu aşamadan sonra bile, hukuk bilinci ile görevinizi sadece adalet kuralları ile sınırlayabildiğiniz ölçüde, yalnız heyetinizin değil, ülkemizin haysiyetinin kurtulmasına katkıda bulunabilirsiniz."

Ergun Elgin, Barış Derneği Davasında tüm savunmaların, sunulan belgelerin hiç dikkate alınmadığını, savunmanın adeta yok sayıldığını belirterek, "Bu davada infaz yargılama bitmeden gerçekleşmiştir," şeklinde konuştu.

Gencay Şeylan, Haluk Tosun ve Metin Özek, savcının esas hakkındaki görüşünü, "belli bir siyasi görüşün belgesi" olarak nitelendirdiler.

Güner Eliçin ve Asım Bezirci dünyada barış düşüncesiyle barış örgütünün bu denli suçlanıp yargılandığı tek ülkenin Türkiye olduğunu bir kez daha vurgularken, Süleyman Coşkun şöyle konuştu: "..bu dava sonucunda kararınız ne olursa olsun biz insanlık tarihinde çoktan aklandık. Bu davanın sonucunda önemli olan bizlerin değil, bu dava ile ilgili senaryoları kuranların dünya kamuoyunda beraat edip etmeyecekleridir."

10. kuruluş yıldönümünde Avrupa'da **Türkiye Barış Derneği** ile dayanışma

Nisan ayında Türkiye Barış Derneği davasının kesin karara bağlanması beklenirken, Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi, nisan ayında 10. yıldönümünü idrak edecek olan Barış Derneği ile dayanışma amacıyla Bremen'de kutlama toplantıları düzenledi.

3 Nisan günü Niederdeutsches Theater-Bremen'de yapılacak olan "Kültür Gecesi"ne Türkiye'den Dernek Başkanı Mahmut Dikerdem'i temsilen bir yöneticinin katılması bekleniyor. Gecede TBD Genel Sekreteri Enis Coşkun, ilk Türkiye barış örgütü Barışseverler Cemiyeti Başkanı ve TİP Genel Başkanı Behice Boran, Dünya Barış Konseyi temsilcisi, Yeşillerden parlamento üyesi Petra Kelly, Gerd Bastiyan, Amnesty International, Alman Pen Klübü, Barış-Silahsızlanma ve Işbirliği İnisiyatifi, Uluslararası Demokratik Hukukçular Derneği temsilcileri de katılacaklar.

4 Nisan cumartesi günü ise, Bremen Üniversitesinde, "Dünya Barışı ve Türkiye'nin Konumu" konulu bir açık oturum düzenlenecek.

Açık oturuma tartışmacı olarak, Gerd Bastian, Petra Kelly, Enis Coşkun, K.Liebe-Harkort, D.Lüderwaldt, E. Schulz, H.Oskar Vetter, Türkiye'den gelecek BD yöneticisi katılacaklar. Geceye katılacak uluslararası ve ulusal örgüt temsilcilerinin de açık oturuma katılmaları bekleniyor.

Kültür gecesine, Betin Güneş, Bremen Türk Işçi Derneği Korosu, Bremen Chor Initiative, Melike Demirağ, Orhan Temur, Heval ve Morgenland-Yarınistan Topluluğu yer alıyorlar. Sanatçıların bir kısmı barışseverler için önem taşıyan bu kutlamaya yeni beste ve düzenlemeleriyle katılacaklar.

10. yıldönümünde Türkiye Barış Derneğine Özgürlük

Nisan ayında F.Almanya'da yapılacak olan barış eylemlerinde Türkiyelilerin "10. yıldönümünde Türkiye Barış Derneğine özgürlük" belgisini yükseltecekleri, F. Alman barış inisiyatiflerinin de bu eylemi Ostern boyunca destekleyecekleri, Avrupa'nın diğer ülkelerinde de benzer eylemlerin planlandığı öğrenildi. F.Alman barışçılarının yığınsal bir kart kampanyasıyla, Başbakan Turgut Özal'ı, Türkiye Barış Derneği Yöneticilerinin hala yargılanıyor olmaları ve BD üzerindeki yasağın sürmesi nedeniyle protesto etmeleri bekleniyor.

Ferhan Şensoy Mahkemede savunmasını yapıyor

GAZETELER DERGİLER 'MUZIR YASASI' TEHDİDİ ALTINDA

YASA ÇIKTIGINDAN BU YANA TOPLAM 57 YAYIN ALEYHİNE "MUZIR DAVASI" AÇILDI

"Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Yasası"nın yürürlüğe girdiği 12 Mart 1986 tarihinden bu yana, yalnızca İstanbul Merkez Adliyesi ile Şişli Adliyesi basın savcılıklarınca 5 günlük gazete ile 12 haftalık ve aylık dergi aleyhine 57 "muzır davası" açıldı. Bunun yanı sıra, birçok yayın "poşet"de satılmak durumunda kaldı. Kitapların yanı sıra birçok kartpostal da "muzır" sayılarak bunların basımcıları ve satıcıları hakkında yüksek para cezaları uygulandı.

Günlük gazeteler içinde en çok "muzır davası" açılanlar sırasıyla, Tan, Sabah, Günaydın, Güneş, Hürriyet bulunuyor. Aylık dergilerden, Playboy, Playmen, Erkekçe, Bravo, haftalık dergilerden, Nokta, Yeni Gündem de "muzır davası" açılanlar arasında bulunuyor. (20/12)

MUZIR YASASI'NIN HIŞMINA UGRAYAN TİYATRO OYUNLARI VE FİLMLER MUZIR MÜZİKALE DAVA

"Muzır Müzikal" oyununun yazarı ve başoyuncusu Ferhan Şensoy aleyhine 6 aydan 1 yıla kadar hapis, 2 milyon liradan 10 milyon liraya kadar para cezası istemiyle dava açıldı. Bir süre önce de oyun sırasında sahneye fırlayan iki kişiden biri Müslüman öğrenci olduğunu belirterek seyircilere "Hepimiz müslümanız, bu oyunu neden izliyorsunuz ," demişti.
Davayı açan savcı ise oyunu bazı bölümlerinin "dini tahkir eder ve müstehcen nitelikte" olduğunu ileri sürüyor. (25/12)

"MUZIR MÜZİKAL"İN OYNAMAKTA OLDUGU TARİHİ "ŞAN" TIYATROSU YANDI

Türk sahne sanatının pek çok ünlü sanatçısının konserler verdiği, birçok başarılı tiyatro oyununun sergilendiği, ünlü müzikallerin oynandığı eski adıyla "Şan Sineması", son adıyla, "Şan Müzikholü" "Muzır Müzikal"in 7 Şubat 1987 geceki temsilinden sonra yandı. Olay büyük üzüntü ve şaşkınlık yarattı. Olay sanat çevrelerinde oyuna yapılan saldırılar nedeniyle "sabotaj" kuşkusu yaratırken, İtfaiye Müdürlüğü, yangının elektrik kontağı sonucu binanın damından başladığını bildirdi. Polis ve İtfaiye raporları, alışılmışın dışında, iki günde yangının sabotaj değil kaza sonucu çıktığı yolunda kesin rapor verdiler. Ancak yankılar devam ediyor.

"BİN BİR GECE" OYUNU "EDEP DIŞI"

Fatih Şehir Tiyatrosunda geçen yıl sahnelenen "Binbir Gece" adlı oyunun bazı bölümleri "edep dışı" bulunarak 5 oyuncu para cezasına çarptırıldı.

Fransız yazar Richard Doudee'nin "Binbir Gece" adlı oyunu geçen yıl Luiz Menase tarafından sahneye konmuş, ancak İstanbul Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesinin ihbarı sonucu hakkında soruşturma açılmıştı. Polisin oyun sırasında çektiği fotoğrafları delil olarak kabul eden savcılık, bilirkişinin de oyundaki bazı bölümlerde söylenen sözlerin ve oyuncuların hareketlerinin edep dışı olduğu yolundaki raporu üstüne, Gülçin Akçay, Hikmet Körmükçü, Hale Akınlı, Oya Aydonat ve Ayşegül Yalçın adlı sanatçıları para cezasına çarptırdı.

Oyunun yazarı Soudee ise, yazdığı oyunda ve oyuna kaynaklık eden "1001 gece masalları"nda pornografiden eser olmadığını, tam aksine bilgelik ve iyi ahlak kuralları aşıladığını söyledi. Soudee, oyunun yedi yıldır müslüman Afrika ülkeleri de dahil birçok yerde sergilendiğini, ancak başına ilk kez böyle birşey geldiğini belirtiyor. (27-29-31/1)

"ASILACAK KADIN" FİLMİ YASAKLANDI

Pınar Kür'ün aynı adlı romanından Başar Sabuncu'nun beyazperdeye uyarladığı "Asılacak Kadın" adlı filmin gösterimi yasaklandı. Denetleme Kurulu filmin gösteriminin yasaklanmasına gerekçe olarak "Genel ahlaka, örf ve adetlerimize ve milli kültürümüze uygun" olmadığını gösterdi. Kurul kararına göre filmin üzerinde bazı değişiklik ve düzeltmeler yapılacak olsa bile film gösterilemeyecek.

"ASILACAK KADIN"IN YASAKLANMASI İLE İLGİLİ NELER SÖYLENDİ, YAZILDI

Pınar Kür'ün romanı 1979 yılında yayınlanmış ve bugüne dek hiçbir soruşturma ya da kovuşturmaya uğramamıştı. Filmin yönetmeni Başar Sabuncu, "Asılacak Kadın"ın genel ahlaka aykırı olması şöyle dursun, nerdeyse ahlakçı bir öykü sayılabileceğini belirtiyor. Sabuncu, filmde antimaşist bir bakış açısı getirildiğini, bunun da bütünüyle "has erkeklerden" kurulu sansür kurulunu rahatsız ettiğini söyledi. (13/1)

Hukukçu gözüyle, Prof.Dr.Çetin Özek, filmi yasaklaan zihniyeti eleştirerek, "Demokratik ülkelerde böyle bir filmin yasaklanmasını düşünmek dahi söz konusu değildir," dedi.

"Düşüncenin her türlü araçla açıklanması hakkının, bilim ve sanat özgürlüğünün kısıtlandığı bir ülkede, sanattan habersiz kişilerden oluşan kurulların böylesi kaypak ve her yana çekilebilen kavramlarla dolu bir denetleme yönetmenliğini nasıl uygulayabileceklerini, şimdiye kadar Türkiye'de çekilen en güzel filmlerden bir olduğuna inandığım bir sinema eserini nasıl sorumsuzca yasaklayabileceklerini göstermek bakımından da bu karar ilginçtir." (13/1)

"DUVAR" FİLMİNE YASAK

Bursa Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneğinin düzenlediği "Sinema Günleri"nde "Duvar" filminin gösterilmesi Bursa Valiliği tarafından yasaklandı. Ancak daha sonra derneğin fahri başkanı olan valinin telefon emri ile yasak kaldırıldı. (1/2)

MAHKEME KARARI DA "MUZIR" BULUNARAK RESMİ GAZETEDE YAYINLANMADI

"Muzır ve Müstehcenlik" davalarına bakan İstanbul 2. Asliye Mahkemesi, "Haftaya Merhaba" gazetesi ile ilgili mahkûmiyet kararını yayımlanmak üzere Resmi Gazete'ye gönderdiğinde, kararda müstehcen kelimeler bulunduğundan yayımlanmasını mümkün görmeyerek geri gönderdi. (20/2)

Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi

Quellenstr. 82
5337 SWISTALL 1

Hesap Numarası: D.LÜDERWALDT

Konto no: 93640-606
BLZ: 500 100 60
POSTGIROAMT FRANKFURT